

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

**Program specjalizacji
W
POŁOŻNICTWIE I GINEKOLOGII**

Program dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w położnictwie i ginekologii

Warszawa 2002

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów:

Prof. dr hab. med. Stanisław Radowski - konsultant krajowy (przewodniczący zespołu)

Doc. dr hab. med. Romuald Dębski - przedstawiciel CMKP

Prof. dr hab. med. Wiesław Szymański - przedstawiciel Polskiego Tow. Ginekologicznego

Prof. dr hab. med. Rudolf Klimek - przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej

Prof. dr hab. med. Tadeusz Pisarski - członek

Prof. dr hab. med. Jacek Suzin - członek

1 - Cele studiów specjalizacyjnych

Cel ogólny

Celem programu jest wykształcenie samodzielnego położnika-ginekologa posiadającego nowoczesną wiedzę oraz praktyczne umiejętności niezbędne do prowadzenia prawidłowej podstawowej i specjalistycznej opieki profilaktycznej i leczniczej nad kobietą w poszczególnych okresach jej życia, w tym szczególnie w okresie prokreacji, oraz skutecznego zapobiegania i leczenia chorób narządów płciowych u kobiet.

W czasie studiów specjalizacyjnych lekarz uzupełnia i pogłębia wiedzę oraz umiejętności praktyczne uzyskane w czasie studiów w akademii medycznej i w trakcie stażu podyplomowego oraz nabywa nowe - zgodnie z programem specjalizacji - tak aby wykonywanie przez niego zawodu cechowały: kompetencja, innowacyjność, wrażliwość i właściwa postawa etyczno-moralna.

Cele edukacyjne

- nabycie wiedzy medycznej oraz umiejętności praktycznych, w zakresie technik operacyjnych i innych procedur diagnostyczno-leczniczych,
- biegłe posługiwanie się wiedzą oraz nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów diagnostycznych i leczniczych w zakresie położnictwa i ginekologii w warunkach szpitalnych i ambulatoryjnych,
- umiejętność wyboru odpowiedniej, indywidualnej, adekwatnej do sytuacji klinicznej metody postępowania medycznego,
- zdobycie umiejętności właściwego podejścia do pacjenta jako osoby, odpowiedniego sposobu komunikowania się z pacjentką i jej rodziną, przekazywania rzetelnej, wyważonej informacji oraz służenia wsparciem psychicznym,
- zdobycie wiedzy na temat problemów bioetycznych i umiejętności jej zastosowania w praktyce,
- nabycie nawyku ciągłego uzupełniania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych,
- zdobycie umiejętności nawiązywania współpracy z lekarzami reprezentującymi inne dyscypliny medyczne oraz z członkami wielospecjalistycznych zespołów zajmujących się profilaktyką, diagnostyką i leczeniem kobiet,
- nabycie umiejętności rozwiązywania problemów organizacyjnych związanych ze szpitalną i ambulatoryjną opieką położniczą i ginekologiczną,
- nabycie umiejętności oceny jakości usług medycznych leczniczych i profilaktycznych.

Uzyskane kompetencje

Lekarz po ukończeniu specjalizacji i uzyskaniu tytułu specjalisty w położnictwie i ginekologii uzyska szczególne kwalifikacje umożliwiające wykonywanie praktyki lekarskiej zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną uprawniającą do:

- prowadzenia podstawowej i specjalistycznej opieki profilaktycznej i leczniczej nad kobietą w poszczególnych okresach jej życia, w tym szczególnie w okresie prokreacji, oraz zapobiegania i leczenia chorób narządów płciowych u kobiet.
- orzekania o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób,
- wydawania opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych,

- udzielania konsultacji lekarskich dla potrzeb innych specjalności,
- prowadzenia promocji zdrowia i profilaktyki chorób układu rodowego,
- wykonywania indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie położnictwa i ginekologii,
- kierowania jednostkami administracyjnymi w pionie położniczo-ginekologicznym,
- prowadzenia specjalizacji w zakresie położnictwa i ginekologii,
- prowadzenia szkoleń i podnoszenie kwalifikacji zawodowych innych pracowników medycznych zatrudnionych w pionie położniczo-ginekologicznym,
- kierowania eksperymentem medycznym w dziedzinie położnictwa i ginekologii.

2 - Wymagana wiedza

a) W zakresie położnictwa

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się znajomością:

- historii położnictwa ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tej dziedziny medycyny w Polsce,
- epidemiologii w położnictwie,
- anatomii i fizjologii żeńskich i męskich narządów płciowych
- genetyki, rozwoju ontogenetycznego człowieka i podstaw teratologii,
- metodyki prowadzenia badań przesiewowych,
- sprawowania opieki przed ciążą i przygotowania do rodzicielstwa,
- sprawowania ambulatoryjnej i szpitalnej opieki przed porodem, w tym promocji zachowań prozdrowotnych, uwzględniających przygotowanie do porodu, organizację i prowadzenie szkoły dla rodziców, zmniejszanie ryzyka środowiskowego i zawodowego oraz zasady prawidłowego odżywiania się,
- przebiegu prawidłowej ciąży, zmian zachodzących w tym okresie w organizmie kobiety i rozwoju płodu,
- diagnostyki prewencji i leczenia powikłań ciąży – zwłaszcza: poronienia samoistnego, ciąży ektopowej, ciąży wielopłodowej, niewydolności cięśniowo-szyjkowej, przedwczesnego pęknięcia pęcherza płodowego, stanu przedrzucawkowego i rzucawki, łożyska przoduującego i przedwcześnie oddzielonego, patologii łożyska, błon płodowych, sznura pępowinowego i płynu owodniowego, ciąży przenoszonej, izoimmunizacji Rh, zakażeń,
- diagnostyki oraz leczenia rozrostów i nowotworów trofoblastu,
- diagnostyki i leczenia chorób towarzyszących ciąży - w szczególności: cukrzycy, chorób endokrynologicznych, chorób serca i naczyń, w tym nadciśnienia tętniczego i choroby zakrzepowo-zatorowej, problemów chirurgicznych, chorób nerek i wątroby, jako wskazań do pogłębionej diagnostyki stanu płodu i ściślejszej kontroli nad zagrożoną ciężarną
- ultrasonografii w położnictwie
- interpretacji wyników badań cytologicznych w położnictwie
- diagnostyki klinicznej, ultrasonograficznej i biochemicznej rozwoju i stanu płodu oraz zaburzeń rozwojowych i chorób płodu,
- zasad prowadzenia prawidłowo przebiegającego porodu,
- prewencji, rozpoznawania i postępowania leczniczego w powikłaniach ciąży, porodu i połogu, między innymi indukcji i stymulacji porodu, zaburzeń czynności skurczowej macicy, porodów w ciąży wielopłodowej, przy nieprawidłowym położeniu i ułożeniu płodu, przodowaniu i wypadnięciu pępowiny, śród- i poporodowych krwotoków, dystokii macicznej i barkowej,
- prewencji i opieki podczas porodu przedwczesnego z uwzględnieniem, wskazań, warunków oraz technik do jego ukończenia,

- śródporodowego monitorowania płodu i ustalenia wskazań do operacyjnego ukończenia porodu drogami natury lub cięciem cesarskim,
- wskazań i warunków oraz technik operacji położniczych,
- rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań śród- i pooperacyjnych w operacjach położniczych,
- łagodzenia bólu porodowego,
- fizjologii i patologii połogu, rozpoznania powikłań i postępowania leczniczego,
- promocji karmienia piersią i postępowania w zaburzeniach i powikłaniach laktacji,
- podstawowych zasad opieki nad noworodkiem,
- zasad transportu kobiety ciężarnej, rodzącej i noworodka,
- sprawowania opieki medycznej nad rodziną we wszystkich okresach jej istnienia,
- zaburzeń psychosomatycznych w położnictwie
- zasad reanimacji i resuscytacji,
- patofizjologii wstrząsu,
- patogenezy, rozpoznawania i leczenia zaburzeń układu krążenia,
- zasad transfuzjologii,
- wskazań i zasad żywienia pozajelitowego,
- profilaktyki, rozpoznawania i zwalczania zakażeń szpitalnych,
- farmakoterapii klinicznej ze szczególnym uwzględnieniem farmakokinetyki,
- zasad współpracy z lekarzami innych specjalności,
- organizacji opieki położniczej w szpitalu, ambulatorium, domu oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego i nadzoru specjalistycznego,
- aktualnego prawa medycznego i orzecznictwa lekarskiego,
- zagadnień zdrowia publicznego odnoszących się do położnictwa
- etycznych aspektów praktyki lekarskiej.

b) W zakresie ginekologii

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się znajomością:

- historii ginekologii ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tej dziedziny medycyny w Polsce,
- anatomii i fizjologii żeńskich i męskich narządów płciowych,
- epidemiologii w ginekologii,
- genetyki, rozwoju ontogenetycznego człowieka i podstaw teratologii,
- metodyki prowadzenia badań przesiewowych,
- rozpoznawania i postępowania w wadach rozwojowych narządów płciowych,
- rozpoznawania i zasad leczenia chorób ginekologicznych okresu dziecięcego i dziewczęcego
- prewencji, diagnostyki i leczenia zakażeń chorób przenoszonych drogą płciową,
- profilaktyki, wczesnego wykrywania, rozpoznawania, klasyfikacji i leczenia nowotworów narządów płciowych w tym gruczołu sutkowego,
- profilaktyki, rozpoznawania oraz leczenia zaburzeń statyki i urazów narządów płciowych,
- urologii ginekologicznej,
- endokrynologii ginekologicznej,
- rozpoznawania i leczenia niepłodności,
- patogenezy, rozpoznawania, różnicowania i leczenia zaburzeń płodności u mężczyzn,
- rozpoznawania i leczenia endometriozy,
- planowania rodziny,
- podstaw seksuologii,
- zaburzeń psychosomatycznych w ginekologii,

- rozpoznawania i postępowania leczniczego w przypadkach przemocy, zwłaszcza seksualnej,
- ultrasonografii w ginekologii,
- interpretacji wyników badań cytologicznych w ginekologii,
- wskazań i przeciwwskazań do planowych i pilnych operacji ginekologicznych, przygotowania do operacji, znieczulenia oraz oceny ryzyka operacyjnego,
- techniki operacji ginekologicznych, w tym endoskopowych i mikrochirurgicznych,
- rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań śród- i pooperacyjnych w operacjach ginekologicznych patogenezy, rozpoznawania, różnicowania i postępowania leczniczego w ostrych i przewlekłych chorobach jamy brzusznej oraz układu moczowego,
- zasad reanimacji i resuscytacji,
- patofizjologii wstrząsu,
- patogenezy, rozpoznawania i leczenia zaburzeń układu krążenia,
- zasad transfuzjologii,
- wskazań i zasad żywienia pozajelitowego,
- profilaktyki, rozpoznawania i zwalczania zakażeń szpitalnych,
- farmakoterapii klinicznej ze szczególnym uwzględnieniem farmakokinetyki,
- zasad współpracy z lekarzami innych specjalności,
- organizacji opieki ginekologicznej w szpitalu, ambulatorium, domu oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego i nadzoru specjalistycznego,
- zagadnień zdrowia publicznego odnoszących się do ginekologii,
- aktualnego prawa medycznego i orzecznictwa lekarskiego,
- etycznych aspektów praktyki lekarskiej,

3 - Wymagane umiejętności praktyczne

a) W zakresie położnictwa:

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się umiejętnością:

- zebrania ukierunkowanego wywiadu z oceną stanu psychoemocjonalnego,
- przeprowadzenia badania położniczego zewnętrznego i wewnętrznego,
- dokonania oceny stanu płodu na podstawie metod biofizycznych i biochemicznych, badań ultrasonograficznych ze szczególnym uwzględnieniem badań enzymatycznych,
- założenia szwu okrężnego na szyjkę macicy,
- wykonania amniopunkcji,
- indukcja i stymulacja porodu,
- samodzielnego odebrania porodu,
- zeszyca pęknięcia krocza pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia,
- zaopatrzenia uszkodzeń części miękkich kanału rodowego,
- użycia kleszczy wyjściowych, próżniociągu położniczego, poród we wzornikach,
- pomocy ręcznej, ręcznego wydobycia płodu,
- prowadzenia porodu w ciąży wielopłodowej,
- wykonania obrotu zewnętrznego,
- ręcznego oddzielenia i wydobycia popłodu,
- ręcznej i instrumentalnej kontroli macicy po porodzie,
- wykonania cięcia cesarskiego przezotrzewnowego,
- postępowania w przypadku atonii macicy po porodzie,
- identyfikacji i podwiązania tętnic biodrowych wewnętrznych,
- poporodowego wycięcia macicy.

b) W zakresie ginekologii

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się umiejętnością:

- zebrania ukierunkowanego wywiadu z oceną stanu psychoemocjonalnego,
- przeprowadzenia badania ginekologicznego,
- przeprowadzenia badania gruczołów sutkowych,
- wykonania badania ultrasonograficznego przezbrzusznego i przezpochwowego,
- wykonania rozszerzenia kanału szyjki macicy i pobrania materiału ze ścian kanału szyjki i trzonu macicy,
- usunięcia polipa szyjki macicy,
- pobrania wycinków z szyjki macicy, pochwy i sromu,
- usunięcia rodzącego się mięśniaka macicy,
- wykonania punkcji zatoki Douglasa;
- wykonania kolposkopii,
- leczenia zmian patologicznych obejmujących szyjkę macicy,
- wycięcia przegrody pochwy,
- nacięcia, wyluszczenia i marsupializacji torbieli gruczołu przedsionkowego,
- nacięcia i zaopatrzenia błony dziewiczej,
- opracowania chirurgicznego urazów sromu, pochwy i krocza,
- wyluszczenia torbieli pochwy,
- wykonania operacji plastycznej przedniej oraz tylnej ściany pochwy i krocza,
- amputacji szyjki macicy,
- wycięcia macicy drogą brzuszną,
- amputacji nadpochwowej trzonu macicy,
- wyluszczenia mięśniaków macicy,
- wycięcia macicy drogą pochwową,
- prostego wycięcia sromu,
- wykonania operacji przydatków,
- wykonania laparoskopii,
- wykonania histeroskopii,
- wykonania histerosalpingografii,
- wykonania operacji stosowanych w zaburzeniach statyki narządów płciowych,
- wykonania operacji stosowanych w wysiłkowym nietrzymaniu moczu,
- leczenia zmian gruczołu sutkowego,

c) W innych dyscyplinach medycznych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się umiejętnością:

- przeprowadzenia resuscytacji noworodka,
- udzielenia pierwszej pomocy w stanach bezpośrednio zagrażających życiu,
- dokonania intubacji dotchawiczej,
- przeprowadzenia pośredniego masażu serca,
- nakłucia jamy opłucnej,
- tamowania krwotoków,
- wycięcia wyrostka robaczkowego,
- chirurgicznego zaopatrzenia uszkodzenia pęcherza moczowego i moczowodu,
- rozpoznania uszkodzenia śródoperacyjnego narządów jamy brzusznej,
- zaopatrzenia uszkodzenia jelita,
- wykonania wenesekcji.

4 - Formy i metody kształcenia

a) Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Zaliczane będzie uczestniczenie tylko w kursach specjalizacyjnych (wprowadzających i doskonalących), które uzyskały pozytywną opinię konsultanta krajowego i wpisane zostały na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych. Podawana jest ona corocznie do wiadomości specjalizujących się lekarzy na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Kursy organizowane są przez uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne. Mogą mieć one zasięg regionalny lub krajowy. Kursy zajmują 16 tygodni i 3 dni czasu studiów specjalizacyjnych.

1) Tytuł kursu: " Promocja zdrowia w położnictwie i ginekologii"

Treść kursu powinna obejmować:

Pojęcie zdrowia i jego uwarunkowań. Promocję zdrowia, pojęcia podstawowe, definicje. Organizację promocji zdrowia w Polsce i na świecie - przykłady programów. Metody promocji zdrowia. Promocję zdrowia w zakładach opieki zdrowotnej. Wybrane problemy promocji zdrowia kobiet. Ocenę skuteczności. Promocję zdrowia w Narodowym Programie Zdrowia.

Czas trwania kursu: 3 dni (uczestniczenie w kursie w I roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczane u kierownika kursu.

2) Tytuł kursu: "Patofizjologia ciąży i porodu"

Treść kursu powinna obejmować:

Zapoznanie specjalizujących się lekarzy z wiadomościami teoretycznymi i klinicznymi w zakresie stanów patologii w okresie ciąży i porodu. Omówienie najnowszych metod diagnostycznych i terapeutycznych w stanach patologicznych w okresie ciąży i porodu.

Czas trwania kursu: 1 tydzień (w kursie można uczestniczyć w I, II lub III roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: : uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne.

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

3) Tytuł kursu: "Diagnostyka i terapia płodu"

Treść kursu powinna obejmować:

Podstawowe wiadomości z zakresu patofizjologii płodu ze szczególnym uwzględnieniem okresu okołoporodowego, zasady diagnostyki chorób płodu, podstawy leczenia chorób płodu i podstawowe wiadomości z zakresu technik leczenia płodu. Omówienie nowoczesnych metod diagnostycznych i terapii płodu.

Czas trwania kursu: 1 tydzień (w kursie można uczestniczyć w I, II lub III roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: : uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne .

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

4) Tytuł kursu: "Choroby przenoszone drogą płciową"

Treść kursu powinna obejmować:

Epidemiologię chorób przenoszonych drogą płciową. Obowiązujące poglądy dotyczące patofizjologii chorób przenoszonych drogą płciową. Nowoczesne zasady diagnostyki chorób przenoszonych drogą płciową. Zasady leczenia chorób przenoszonych drogą płciową, ze szczególnym uwzględnieniem okresu ciąży. Problematykę diagnostyki i odrębności terapeutyczne leczenia chorób przenoszonych drogą płciową u młodocianych.

Czas trwania kursu: 1 tydzień (uczestniczenie w kursie w II roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: : uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne .

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

5) Tytuł kursu: "Stany naglące i krwotoki w położnictwie i ginekologii"

Treść kursu powinna obejmować:

Podstawy patofizjologii krwotoków. Podstawy patofizjologii stanów naglących w położnictwie i ginekologii. Zasady rozpoznawania krwotoków. Trudności i odrębności diagnostyczne stanów naglących w położnictwie i ginekologii. Nowoczesne zasady postępowania w stanach naglących w położnictwie i ginekologii. Nowoczesne zasady postępowania w krwotokach w położnictwie i ginekologii.

Czas trwania kursu: 1 tydzień (uczestniczenie w kursie w II roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne .

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

6) Tytuł kursu: "Endokrynologia ginekologiczna, ginekologia wieku rozwojowego"

Treść kursu powinna obejmować:

Podstawy patofizjologii układu hormonalnego u kobiet. Rodzaje hormonów i mechanizmy ich działania. Zaburzenia hormonalne okresu pokwitania. Zaburzenia różnicowania płci. Wady wrodzone narządów płciowych u kobiet. Zaburzenia hormonalne okresu dojrzałości płciowej. Niepłodność – zasady diagnostyki i leczenia. Okres przekwitania u kobiet – patofizjologia. Zespół menopauzalny – zasady rozpoznawania, postępowanie lecznicze. Hormonalną terapię zastępczą. Wybrane zagadnienia z zakresu andrologii.

Czas trwania kursu: 2 tygodnie (w kursie można uczestniczyć w III lub IV roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne.

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

7) Tytuł kursu: "Diagnostyka i leczenie chorób nowotworowych narządów płciowych"

Treść kursu powinna obejmować:

Epidemiologię chorób nowotworowych. Grupy i czynniki ryzyka chorób nowotworowych. Podstawy nowoczesnej patofizjologii chorób nowotworowych. Zasady rozpoznawania chorób nowotworowych u kobiet. Specyfikę onkologii ginekologicznej. Klasyfikację nowotworów narządów płciowych. Zasady leczenia i monitorowanie skuteczności terapeutycznej różnych metod leczenia chorób nowotworowych.

Czas trwania kursu: 1 tydzień (w kursie można uczestniczyć w III lub IV roku kształcenia)

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne.

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczany u kierownika kursu.

8) Tytuł kursu: "Ultrasonografia - kurs indywidualny"

Uwaga. Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych z ultrasonografii w zakresie położnictwa i ginekologii.

Treść kursu powinna obejmować:

Nowoczesne techniki ultrasonograficzne. Praktyczne zasady wykonywania badań ultrasonograficznych w położnictwie i ginekologii. Omówienie wartości diagnostycznej i specyfiki badań ultrasonograficznych w schorzeniach ginekologicznych. Ultrasonograficzną diagnostykę schorzeń płodu i matki w okresie ciąży i porodu. Ultrasonografię zabiegową w położnictwie i ginekologii.

Uwaga: Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do samodzielnego wykonywania badań usg pod nadzorem opiekuna.

Czas trwania kursu: Łącznie 4 tygodnie (kurs dzielony - zajęcia w wymiarze 1 tygodnia odbywają się podczas I, II, III i IV roku specjalizacji).

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne.

Forma zaliczenia kursu: kolokwium wstępne z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczane u kierownika kursu. Zaliczenie końcowe kursu u kierownika kursu.

9) Tytuł kursu: "Endoskopia - kurs indywidualny"

Uwaga: Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie technik endoskopowych stosowanych w położnictwie i ginekologii).

Treść kursu powinna obejmować:

Podstawy teoretyczne nowoczesnych technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii. Praktyczne zasady wykonywania badań endoskopowych w położnictwie i ginekologii. Warunki bezpieczeństwa stosowania technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii. Histeroskopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania. Laparoscopia – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania. Techniki endoskopowe stosowane w stanach chorobowych w ciąży – wskazania, zasady wykonywania zabiegów, bezpieczeństwo, powikłania.

Uwaga: Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do wykonywania badań endoskopowych pod nadzorem opiekuna.

Czas trwania kursu: Łącznie 4 tygodnie (kurs dzielony - zajęcia w wymiarze 1 tygodnia odbywają się podczas I, II, III i IV roku specjalizacji).

Miejsce kształcenia: uczelnie medyczne lub naukowe instytuty medyczne.

Forma zaliczenia kursu: kolokwium wstępne z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu zaliczane u kierownika kursu. Zaliczenie końcowe kursu u kierownika kursu.

b) Staże kierunkowe

Podstawową formą kształcenia klinicznego jest praca w oddziale oraz w poradni pod indywidualnym nadzorem kierownika specjalizacji lub upoważnionego przez niego lekarza. Ogólny czas trwania stażów kierunkowych wynosi 67 miesięcy. Lekarz specjalizujący się odbywa co najmniej 2 tygodnie stażu kierunkowego w jednostce klinicznej w każdym roku kształcenia.

1) Staż kierunkowy w zakresie chirurgii ogólnej (w tym chirurgia gruczołu sutkowego)

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Topografią narządów jamy brzusznej. Podstawami teoretycznymi chirurgii ogólnej, ze szczególnym uwzględnieniem chirurgii jamy brzusznej. Podstawowe techniki operacyjne w obrębie jamy brzusznej. Zasady postępowania przed- i pooperacyjnego.

Umiejętności praktyczne:

W czasie stażu lekarz powinien nabyć następujące umiejętności praktyczne: procedury otwierania jamy brzusznej, techniki szycia poszczególnych narządów w obrębie jamy brzusznej, procedury wycięcia wyrostka robaczkowego, procedury chirurgicznego postępowania w krwotokach wewnętrznych w obrębie jamy brzusznej, procedury drenażu chirurgicznego jamy brzusznej.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub procedury wymienione w programie stażu.

Czas trwania stażu: 5 miesięcy (pierwszy rok specjalizacji)

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki i oddziały chirurgii

2. Staż kierunkowy w bloku porodowym i oddziale położniczym

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz ma opanować wiedzę teoretyczną zawartą w programie specjalizacji w punkcie 2 a

Umiejętności praktyczne:

W czasie stażu lekarz ma opanować wymagane umiejętności praktyczne zawarte w programie specjalizacji w punkcie 3a oraz 4c.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 10 miesięcy

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: kliniki i oddziały akredytowane

3. Staż kierunkowy w zakresie patologii ciąży

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz ma opanować wiedzę teoretyczną zawartą w programie specjalizacji w punkcie 2a

Umiejętności praktyczne:

W czasie stażu lekarz ma opanować wymagane umiejętności praktyczne zawarte w programie specjalizacji w punkcie 3a oraz 4c.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 10 miesięcy

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: kliniki i oddziały akredytowane

4. Staż kierunkowy w zakresie ginekologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz ma opanować wiedzę teoretyczną zawartą w programie specjalizacji w punkcie 2b

Umiejętności praktyczne:

W czasie stażu lekarz ma opanować wymagane umiejętności praktyczne zawarte w programie specjalizacji w punkcie 3b oraz 4c.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 9 miesięcy

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: kliniki i oddziały akredytowane

5. Staż kierunkowy w zakresie neonatologii i intensywnej terapii noworodków

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Patofizjologia rozwoju wewnątrzmacicznego płodu. Adaptacja płodu do życia pozamacicznego, patofizjologia wcześniactwa. Stany patologiczne u noworodków donoszonych i przedwcześnie urodzonych.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność oceny stanu noworodka wg punktacji Apgar. Ocena wieku ciążowego noworodka. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa noworodka – wentylacja mechaniczna. Zasady transportu noworodka

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki i oddziały neonatologii i intensywnej terapii noworodków

6. Staż kierunkowy w zakresie chorób wewnętrznych

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Podstawy patofizjologii chorób towarzyszących ciąży, a w szczególności: cukrzycy, chorób endokrynologicznych, chorób serca i naczyń (w tym nadciśnienia tętniczego i choroby zatorowo-zakrzepowej), chorób nerek, chorób wątroby.

Umiejętności praktyczne:

Ocena ogólnego stanu zdrowia pacjenta. Umiejętność przeprowadzenia badania podmiotowego i przedmiotowego. Zasady diagnozowania i leczenia wyżej wymienionych chorób. Interpretacja wyników podstawowych badań biochemicznych, radiologicznych oraz badania elektrokardiograficznego.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki i oddziały chorób wewnętrznych

7. Staż kierunkowy w zakresie endokrynologii ginekologicznej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Podstawy anatomii układu wydzielania wewnętrznego u kobiet i mężczyzn. Rodzaje hormonów i mechanizmy ich działania. Epidemiologia zaburzeń hormonalnych u kobiet. Patofizjologia zaburzeń hormonalnych u kobiet. Rodzaje leków hormonalnych i mechanizmy ich działania. Działania niepożądane leków hormonalnych. Hormony a choroba nowotworowa.

Umiejętności praktyczne:

Opanowanie podstaw diagnostyki hormonalnej. Interpretacja podstawowych badań hormonalnych w zaburzeniach hormonalnych i w okresie ciąży. Ocena płodności kobiet w odniesieniu do zaburzeń hormonalnych. Podstawy antykoncepcji. Podstawy hormonalnej terapii zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem działań niepożądanych.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki endokrynologii ginekologicznej

8. Staż kierunkowy w zakresie urologii

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Anatomia topograficzna i dostęp chirurgiczny do narządów moczowo-płciowych. Patofizjologia wybranych schorzeń układu moczowo-płciowego. Kamica moczowa, uropatia zaporowa, zakażenia układu moczowego, przetoki moczowe. Sposoby leczenia operacyjnego i farmakologicznego schorzeń urologicznych. Badania i metody diagnostyczne w urologii. Badania urodynamiczne.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność zaopatrzenia chirurgicznego urazów w obrębie układu moczowo-płciowego. Umiejętność cewnikowania pęcherza moczowego. Umiejętność interpretacji badań urodynamicznych.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki i oddziały urologiczne

9. Staż kierunkowy w zakresie onkologii ginekologicznej (w tym: radioterapii i chemioterapii)

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Epidemiologia nowotworów narządów płciowych żeńskich. Pierwotna i wtórna profilaktyka nowotworów. Badania przesiewowe – wskazania, sposób prowadzenia i znaczenie. Klasyfikacja i mianownictwo nowotworów. Obraz kliniczny nowotworów narządów płciowych żeńskich. Czynniki ryzyka rozwoju nowotworów narządów płciowych żeńskich. Znajomość zasad leczenia nowotworów narządów płciowych żeńskich (leczenie chirurgiczne, radioterapia, chemioterapia, leczenie farmakologiczne). Znajomość metod oceny skuteczności leczenia systemowego. Leczenie paliatywne i opieka nad chorym w terminalnym okresie choroby.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach nowotworowych. Umiejętność przeprowadzenia badania ginekologicznego i per rectum. Umiejętność pobierania materiału biologicznego do badań histopatologicznych, cytologicznych, mikrobiologicznych oraz umiejętność interpretacji wyników. Zasady planowania procesu diagnostycznego i leczenia systemowego nowotworów narządów płciowych żeńskich. Umiejętność rozpoznawania powikłań radioterapii i chemioterapii oraz zasady ich leczenia.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące (w tym radioterapia 2 tygodnie, chemioterapia 2 tygodnie)

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki onkologii ginekologicznej.

10. Staż kierunkowy w przyszpitalnej poradni położniczo-ginekologicznej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Epidemiologia w położnictwie i ginekologii. Przebieg ciąży prawidłowej i rozwoju płodu. Diagnostyka, prewencja i zasady leczenia powikłań ciąży oraz chorób towarzyszących ciąży. Fizjologia i patologia łożog. Promocja karmienia piersią. Powikłania laktacji. Profilaktyka, wczesne wykrywanie, rozpoznawanie i klasyfikacja nowotworów narządów płciowych. Rozpoznawanie i leczenie endometriozy. Prewencja, diagnostyka i leczenie chorób przenoszonych drogą płciową. Profilaktyka,

rozpoznawanie i leczenie zaburzeń statyki i urazów narządów płciowych. Podstawy endokrynologii ginekologicznej. Podstawy antykoncepcji. Podstawy seksuologii. Organizacja opieki położniczo – ginekologicznej w ambulatorium.

Umiejętności praktyczne:

Zasady badania ginekologicznego i położniczego. Umiejętność pobierania materiału biologicznego do badań cytologicznych i bakteriologicznych. Interpretacja podstawowych badań biochemicznych, wizualizacyjnych, cytologicznych i bakteriologicznych. Umiejętność interpretacji badań diagnostycznych w okresie ciąży. Poradnictwo prenatalne, prokreacyjne oraz antykoncepcyjne. Sprawowanie opieki nad ciążą prawidłową. Zasady przygotowywania chorych do operacji ginekologicznych. Prowadzenie pacjentek po operacjach ginekologicznych oraz ciąży powikłanej.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: przyszpitalne poradnie akredytowane

11. Staż kierunkowy w pracowni histopatologicznej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Znajomość podstaw współczesnej wiedzy w zakresie cytologii i histologii, ze szczególnym uwzględnieniem tkanek występujących w obrębie narządu płciowego.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność wykonywania rutynowych badań bioptycznych (wycinki, wyskrobiny). Umiejętność pobierania badań cytologicznych (wymazy, aspiraty). Umiejętność prawidłowego zabezpieczenia materiału biologicznego do badań cytologicznych i histopatologicznych. Umiejętność interpretacji charakteru stwierdzanych zmian makroskopowych. Umiejętność interpretacji wyników badań histopatologicznych.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: kliniki i oddziały akredytowane

12. Staż kierunkowy w pracowni diagnostyki laboratoryjnej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Znajomość zasad pobierania i przechowywania materiału z uwzględnieniem przygotowania pacjenta, doboru odpowiednich antykoagulantów i środków konserwujących. Znajomość technik instrumentalnych w laboratorium medycznym. Rola oznaczeń glukozy w materiale biologicznym. Rola oznaczeń laboratoryjnych w diagnostyce cukrzycy i monitorowaniu jej leczenia. Rola oznaczeń parametrów biochemicznych i immunologicznych w materiale biologicznym. Rola diagnostyczna oznaczeń hormonalnych.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność pobierania krwi żyłnej i włósniczkowej. Umiejętność oznaczenia grupy krwi i przeprowadzenia próby krzyżowej. Pobieranie wymazów do badań bakteriologicznych. Umiejętność interpretacji wyników podstawowych badań biochemicznych i badania ogólnego moczu. Umiejętność interpretacji wyników podstawowych badań immunologicznych i markerów nowotworowych. Umiejętność interpretacji wyników podstawowych badań hormonalnych.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: kliniki i oddziały akredytowane

13. Staż kierunkowy w zakresie intensywnej terapii i medycyny ratunkowej

Program stażu:

Zakres wiedzy teoretycznej:

Patofizjologia wstrząsu. Zasady postępowania klinicznego w zakresie resuscytacji oddechowo-krażeniowej na poziomie podstawowym. Zasady postępowania ratunkowego w stanach nagłych zagrożeń życia, a w szczególności zagrożeń sercowo-naczyniowych, płucnych, jelitowo-żołądkowych, nerkowych i moczowo-płciowych. Zasady postępowania ratunkowego w urazach wielonarządowych. Zasady łagodzenia bólów porodowych, pooperacyjnych i nowotworowych.

Umiejętności praktyczne:

Umiejętność prowadzenia resuscytacji oddechowo-krażeniowej w zakresie podstawowym. Umiejętność zapewnienia i utrzymania drożności dróg oddechowych metodą intubacji dotchawiczej. Umiejętność prowadzenia masażu zewnętrznego serca oraz wentylacji mechanicznej. Tlenoterapia. Elektroterapia zewnętrzna serca. Umiejętność przeprowadzenia kardiowersji. Umiejętność oceny stanu czynnościowego centralnego układu nerwowego. Umiejętność interpretacji zmian w elektrokardiogramie i zaburzeń rytmu serca. Umiejętność wykonania znieczulenia miejscowego.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Placówki uprawnione do prowadzenia stażu: akredytowane kliniki i oddziały intensywnej terapii

c) Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów

Wykaz i liczba obowiązujących zabiegów i operacji, do których specjalizujący się lekarz powinien asystować.

Zabiegi/operacje/procedury medyczne	Liczba
1. Porody fizjologiczne	100
2. Cięcie cesarskie	50
3. Kleszcze położnicze / próżniociąg położniczy	10
4. Pomoc ręczna / ręczne wydobycie płodu	10
5. Obrót zewnętrzny	5
6. Wycięcie macicy drogą brzuszną	20
7. Nadpochwowe wycięcie trzonu macicy	10
8. Radykalne wycięcie macicy	5
9. Wyłuszczenie mięśniaków macicy	5
10. Operacje na przydatkach	20
11. Operacje laparoskopowe	20
12. Histeroskopia	20
13. Plastyka pochwy i krocza	20
14. Operacja szyjki macicy	10
15. Przepochwowe wycięcie macicy	5
16. Operacje wykonywane w wysiłkowym nietrzymaniu moczu	10
17. Proste wycięcie sromu	2
18. Radykalne wycięcie sromu	2

Wykaz i liczba zabiegów i operacji, które specjalizujący się lekarz musi samodzielnie wykonać

Zabiegi/operacje/procedury medyczne	Liczba
1. Porody fizjologiczne	100
2. Cięcie cesarskie	50
3. Kleszcze położnicze i próżniociąg położniczy	5

4. Pomoc ręczna / ręczne wydobywanie płodu	10
5. Obrót zewnętrzny	5
6. Wycięcie macicy drogą brzuszną	20
7. Nadpochwowe wycięcie trzonu macicy	10
8. Wyłuszczenie mięśniaków macicy	5
9. Operacje na przydatkach	20
10. Operacje laparoskopowe	10
11. Histeroskopia	20
12. Plastyka pochwy i krocza	20
13. Operacje szyjki macicy	15
14. Przepochwowe wycięcie macicy	5
15. Operacje wykonywane w wysiłkowym nietrzymaniu moczu	10
16. Proste wycięcie sromu	2
17. Wyskrobanie ścian jamy macicy	50
18. Pobranie materiału do badania histopatologicznego	30

Specjalizujący się lekarz jest zobowiązany do udokumentowania zabiegów operacyjnych, do których asystował i które wykonał, co poświadczy własnoręcznym podpisem kierownik specjalizacji.

Dopuszcza się za zgodą kierownika specjalizacji możliwość wykonania do 50 % obowiązkowych operacji poza jednostką specjalizującą.

d) Pełnienie dyżurów lekarskich

Specjalizujący się lekarz ma obowiązek pełnić nie mniej niż 3 dyżury w miesiącu (co najmniej 44 dyżury rocznie). Podczas odbywania staży kierunkowych lekarz pełni dyżury w oddziale, w którym odbywa staż.

e) Formy samokształcenia

Lekarz specjalizujący się zobowiązany jest do ciągłego, stałego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w medycynie a w szczególności: czynnego udziału w pracy oddziału położniczo-ginekologicznego, zwłaszcza w obchodach lekarskich, w konsultacjach, klinicznych (szpitalnych) posiedzeniach naukowych, ocenie przyczyn niepowodzeń położniczych i ginekologicznych i innych formach kształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien kształcić się studiując podręczniki, monografie i inne wydawnictwa, uzupełniać wiedzę na podstawie bieżących czasopism medycznych a także korzystać z

nowoczesnych form kształcenia multimedialnego (programy edukacyjne, CD ROM, Medline, Internet)

Przygotowanie publikacji

Lekarz zobowiązany jest do napisania w czasie trwania specjalizacji jednej pracy poglądowej i jednej oryginalnej.

Udział w działalności towarzystw lekarskich

Lekarz zobowiązany jest do udokumentowanego czynnego udziału w zebraniach naukowych, szkoleniowych, seminariach i zjazdach w tym organizowanych przez Polskie Towarzystwo Ginekologiczne.

Lekarz specjalizujący się w zakresie położnictwa i ginekologii jest członkiem Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego.

5 - Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

Wiedza i umiejętności praktyczne specjalizującego się oceniane są w sposób ciągły przez kierownika specjalizacji.

a) Kolokwia

- Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do zdania u kierownika specjalizacji 11 niżej wymienionych kolokwium.

Temat kolokwium	Rok kształcenia
1. "Opieka przedkoncepcyjna, ciąża, poród i połóg prawidłowy"	I
2. "Fizjologia ciąży, porodu i połogu"	I
3. "Patologia ciąży, porodu i połogu. Operacje położnicze"	II
4. "Nowotwory narządów płciowych i gruczołów sutkowych"	II
5. "Ginekologia operacyjna. Uroginekologia"	II
6. "Zakażenia w położnictwie i ginekologii"	III
7. "Krwotoki w położnictwie i ginekologii"	IV
8. "Medycyna rozrodu"	IV
9. "Klimakterium i senium"	IV
10. "Kryteria oceny opieki położniczo-ginekologicznej"	IV
11. Planowanie rodziny	IV

- Lekarz specjalizujący się zobowiązany jest do zdania kolokwium
  - > po zakończeniu każdego obowiązkowego kursu specjalizacyjnego (u kierownika kursu) - patrz kursy specjalizacyjne
  - > po zakończeniu każdego stażu kierunkowego (u kierownika stażu) - patrz staże
- Lekarz zdaje ponadto kolokwium z prawa medycznego we właściwym wojewódzkim ośrodku kształcenia u osoby uprawnionej przez okręgową radę lekarską

b) Sprawdziany praktyczne

Lekarz specjalizujący się zobowiązany jest do zaliczenia:

- sześć sprawdzianów praktycznych u kierownika specjalizacji:
  1. "Cięcie cesarskie"
  2. "Operacja kleszczowa lub próżniociąg położniczy"
  3. "Pomoc ręczna w położeniu miednicowym"
  4. "Wycięcie macicy z przydatkami drogą brzuszną lub pochwową"
  5. "Operacja endoskopowa"
  6. "Operacja plastyczna pochwy i krocza"
- sprawdzianu praktycznego po zakończeniu każdego stażu kierunkowego (u kierownika stażu) - patrz staże

c) Ocena pracy poglądowej

Lekarz przedstawia napisaną przez siebie w ostatnim roku specjalizacji pracę poglądową do oceny i zatwierdzenia kierownikowi specjalizacji.

6 - Znajomość języka obcego

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków obcych: angielskiego, francuskiego, niemieckiego lub hiszpańskiego w stopniu umożliwiającym:

- a) rozumienie tekstu pisanego, w szczególności dotyczącego literatury fachowej i piśmiennictwa lekarskiego,
- b) porozumienie się z pacjentem, lekarzami i przedstawicielami innych zawodów medycznych,
- c) pisanie tekstów medycznych, w szczególności opinii i orzeczeń lekarskich

Obowiązuje zaliczenie sprawdzianu w studium języków obcych akademii medycznej.

7 - Czas trwania specjalizacji

Czas trwania specjalizacji w położnictwie i ginekologii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w położnictwie i ginekologii wynosi 4 lata 4 miesiące (52 miesiące). W tym: kursy 4 miesiące, staże 44 miesiące i urlopy 4 miesiące.

Kursy;

1. Kurs: " Promocja zdrowia w położnictwie i ginekologii" *Czas trwania kursu:* 3 dni
2. Kurs: "Patofizjologia ciąży i porodu" *Czas trwania kursu:* 1 tydzień
3. Kurs: "Diagnostyka i terapia płodu" *Czas trwania kursu:* 1 tydzień
4. Kurs: "Choroby przenoszone drogą płciową" *Czas trwania kursu:* 1 tydzień
5. Kurs: "Stany naglące i krwotoki w położnictwie i ginekologii" *Czas trwania kursu:* 1 tydzień
6. Kurs: "Endokrynologia ginekologiczna, ginekologia wieku rozwojowego" *Czas trwania kursu:* 2 tygodnie
7. Kurs: "Diagnostyka i leczenie chorób nowotworowych narządów płciowych" *Czas trwania kursu:* 1 tydzień
8. Kurs: "Ultrasonografia - kurs indywidualny" *Czas trwania kursu:* Łącznie 4 tygodnie
9. Kurs: "Endoskopia - kurs indywidualny" *Czas trwania kursu:* Łącznie 4 tygodnie

Staż:

1. Staż kierunkowy w oddziale chirurgii ogólnej *Czas trwania stażu:* 5 miesięcy
2. Staż kierunkowy w bloku porodowym i oddziale położniczym *Czas trwania stażu:* 10 miesięcy

3. Staż kierunkowy w oddziale patologii ciąży *Czas trwania stażu: 10 miesięcy*
4. Staż kierunkowy w oddziale ginekologii *Czas trwania stażu: 9 miesięcy*
5. Staż kierunkowy w oddziale noworodkowym i oddziale intensywnej terapii noworodków
Czas trwania stażu: 1 miesiąc
6. Staż kierunkowy w oddziale chorób wewnętrznych *Czas trwania stażu: 1 miesiąc*
7. Staż kierunkowy w zakresie endokrynologii ginekologicznej *Czas trwania stażu: 1 miesiąc*
8. Staż kierunkowy w oddziale urologii *Czas trwania stażu: 1 miesiąc*
9. Staż kierunkowy w zakresie onkologii ginekologicznej (w tym: radioterapii i chemioterapii)
Czas trwania stażu: 2 miesiące
10. Staż kierunkowy w przyszpitalnej poradni położniczo-ginekologicznej *Czas trwania stażu: 2 miesiące*
11. Staż kierunkowy w pracowni histopatologicznej *Czas trwania stażu: 2 tygodnie*
12. Staż kierunkowy w pracowni diagnostyki laboratoryjnej *Czas trwania stażu: 2 tygodnie*
13. Staż kierunkowy w oddziale intensywnej terapii i medycyny ratunkowej *Czas trwania stażu: 1 miesiąc*

Urlopy 4 miesiące

8 - Państwowy egzamin specjalizacyjny

Studia specjalizacyjne w położnictwie i ginekologii kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym złożonym z części teoretycznej i części praktycznej. Kolejność składania poszczególnych części egzaminu:

- 1) egzamin testowy (zbiór zadań wielorakiego wyboru z zakresu wymaganej wiedzy wymienionej w programie specjalizacji)
- 2) egzamin praktyczny, (forma egzaminu: zaliczenie przez kierownika specjalizacji oraz potwierdzenie przeprowadzonych operacji przez specjalistę wojewódzkiego na podstawie kserokopii dokumentacji – książki operacyjnej/zabiegowej).
- 3) egzamin ustny.(ustne pytania problemowe z zakresu wymaganej wiedzy wymienionej w programie specjalizacji)

9 - Ewaluacja programu studiów specjalizacyjnych

Począwszy od 2001 roku program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w położnictwie i ginekologii, dostępna jest na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl